

Annika í Dímun – ein sagnarkvinna sleppur til orðanna

Í 1927 skrifaði H.A. Djurhuus sögnina um illu Beintu av nýggjum. Tann kalda og harða kvinnan í sögnini fekk eina rødd, og myndin av henni gjørdist meira samansett. Í ár, 90 ár seinni, er ein onnur sagnarkvinna sloppin til orðanna. Ingun Christensen hevur umskrivað sögnina um Anniku í Dímun til eina søgu til børn og ung. Og eisini í hennara nýskrivning fáa vit eina øðrvísi mynd av Anniku, sum varð ákærd fyri morð.

Tekstur og mynd: Silja Aldudóttir

Søgnin um Anniku er tøtt og knøpp, ein lítil, men kraftmikil bótarmoli. So hvat hendir, tá ið ein rithøvundur fer at toyggja og tamba, fylla út, savna træðrir og upploysa bótarmolan í eini nýggjari søgu? Úrslitið er ein heilskapað og dramatisk søga, sum er staðsett í sagnartíð, men er søgd við samtíðarligum máli og frásøgstíli. Søgan er komin út í krabbabókarøðini, og Edward Fuglø hevur myndprýtt hana. Keldurnar um sjálva sögnina eru soltnar, men hetta nýtist als ikki at vera ein vansi, heldur Ingun Christensen. Heldur hinvegin, tí tað letur upp fyri eini rúgvu av móguleikum, tá ið tú skalt skriva hana av nýggjum.

– Eg las ikki tað, sum onnur hava skrivað grundað á sögnina, tí eg vildi ikki lata mína tulkning ávirka av teirra tulkningum. Hetta skuldi vera mín tulkning, mín søga. Sjálvt um eg føli, at eg havi verið rættiliga trúgv ímóti sögnini, so føli eg eisini, at eg havi

„Eg havi viljað fingið fram, at hon var ein viljasterk og sjálvbjargin, ung kvinna, sum gjørdi uppreistur ímóti tí gomlu siðvenjuni, at menninir skuldu ráða fyri øll“

havt rættiliga fríar ræsur til at skriva hana sum mína søgu. Eg havi havt hesa lítlu, skroypilligu beinagrindina, og so havi eg fyllt uppá við kjóti og vøddum fyri at fáa hana meira dýnamiska og livandi.

Ingun Christensen hevur blakað tann lítla dungan av góðum suppubeinum í grýtuna og kókað tey saman til eitt fulllumað og vælsmakandi krov. Vevnaður verður skrivaður ímillum tey einstøku beinini í sögnini og tekur eitt nú skap sum nýggir persónar. Ein teirra er gamla Guðrun, sum spáar í urtum, er sanndroymd og hevur ein ávísan autoritet. Kvinnulýsingin gevur sýpanini ein smakk av magiskari miðöld.

– Man hoyrir ongantíð nakað um mammu Anniku. Sjálvandi ger man sær tankar um hvat og hvussu, og eg geri tað til tað, at hon hevur mist mammuna. Og her er tað, at gamla Guðrun kemur inn í myndina. Hon hevur verið eitt slag av ommufiguri,

Ingun Christensen, rithøvundur

meira enn ein mamma fyri Anniku, men kanska kortini bæði. Hon hevur verið ein kvinnufmynd hjá Anniku. Tað kemur nakað gandakent inn í søguna við henni, sum ger tað eitt sindur meira spennandi, og søgan fær eina aðra dimensjón. Tær klóku konurnar, sum dugdu at grøða fólk og kanska eisini dugdu til at spáa, fingtu eina ávísa makt, sum ræddi nógv fólk og serliga kirkjuna.

Í nýskrivaðu søguni er meira kjót komið á Anniku. Í sögnini hóma vit Anniku sum eina kvinnu við sterkum vilja, og henda partin av persónleika hennara síggja vit uppafur betur í nýskrivaðu søguni.

– Eg havi viljað fingið fram, at hon var ein viljasterk og sjálvbjargin, ung kvinna, sum gjørdi uppreistur ímóti tí gomlu siðvenjuni, at menninir skuldu ráða fyri øll. Hon var jú sýslumansdóttir, og mammubeiggin var prestur, og tá hevur

hon havt eina ávísa tign í samfelagnum. Og eg hugsaði, at sjálvandi dugdi Annika at lesa, tí hon hevur verið í einum umhvørvi, har tað hevur verið sjálvsagt. Hon brúkar bókurnar sum vápn, tí hvat annað hevur hon? Hennara uppvøkstur hevur gjørt, at hon ikki letur seg kúga. Eg vildi hava fram, at Annika er ein samansettur persónur, sum hevur kenslur og vísir umsorgan, men eisini hevur temperament og kann vera bergsøgin og hörð. Veruleikin er jú tann, at vit øll eru rættiliga samansett. Og tað eru altíð orsökir til, at vit gera og siga, sum vit gera.

Men hvat kann ein søgn sum Annika í Dímun siga børnum og ungum í dag, og hvussu kann hon fanga tey? Sagnirnar kunnu kanska vera heldur turri bitar, tá ið tær verða bordreiddar í sínum stuttorðaðu og knøppu formum. Men fáa tær ein nýggjan ham við samhangandi søgugongd, kunnu tær nógv meira, heldur rithøvundurin.

– Eg haldi, at um man skal halda lív í hesum sagnunum, so má tað gerast við at fáa meira lív í tær. Kanska við at skriva barnabøkur. Tað eru nógvir mátar at gera tað uppá. Men í hvussu er má tað gerast soleiðis, at tær blíva livandi, og at tær fanga. Tað skal helst alla tíðina henda eitt sindur. Tað skal vera okkurt, sum fangar lesaran, so hann tímir at lesa víðari. Í sögnini um Anniku hava vit eitt nú spennandi evni sum kærleika, sorg, tvingað giftarmál og morð. Hetta er alt soverðið, sum er viðkomandi í dag. Tað finst. Og børn kunnu relatera til tað. Í miðeystri og aðrastaðni verða kvinnur enn dagin í dag giftar ímóti sínum vilja. So tað eru nógvar spennandi evni at arbeiða við, tá ið tú skalt skriva hana um til eina barnabók. Sumt er bara ævigt. Tað er altíð her, sama um tú livir í 16. öld, ella um tú livir nú. Samfelagið broyrist kanska. Men tað ger tað menniskjansliga ikki.